

АА

Република Србија

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ НИШ

Ниш, Добричка 2, тел. 018/523-414, факс 018/523-412

E-mail: kontakt@zzsknis.rs

Број: 778/2-02

Датум: 14.06.2021.

Завод за заштиту споменика културе Ниш, на основу Закона о културним добрима („Службени гласник РС“ број 71/1994, 52/2011 – др.закони, 99/2011 – др.закон и 6/2020), а решавајући по захтеву Инфраструктура железнице Србије а.д. Немањина 6, 11000 Београд, а који је достављен путем система Обједињене процедуре (бр.предмета: ROP-MSGI-28819-LOC-5-NPAP-9/2021), доноси

УСЛОВЕ ЗА ИЗРАДУ ИДЕЈНОГ РЕШЕЊА ПРОЈЕКТА МОДЕРНИЗАЦИЈА ЖЕЛЕЗНИЧКЕ ПРУГЕ ОБИЛАЗНИЦЕ ОКО НИША

I Преглед стања кроз досадашњу документацију

I.1.) На подручју који се третира пројектом модернизације железничке пруге обилазнице око Ниша (јул 2020), у поступку израде планске документације није извршена валоризација непокретног културног наслеђа и заштита археолошког наслеђа. У том смислу, **израда Идејног решења пројекта модернизације железничке пруге обилазнице око Ниша планира се на археолошки неистраженом подручју** што може за директну последицу имати откриће археолошког наслеђа током реализације пројекта, односно извођења изградње. На овај начин, планирана изградња, односно реализација пројекта изградње не може се спровести уз искључење могућности открића археолошког наслеђа током извођења радова, а што може довести како до оштећења или уништења археолошког наслеђа, тако и одлагања извођења радова предвиђених пројектом изградње.

I.2.) На делу трасе железничке пруге (км 15+500 до км 18), на простору К.О. Малча није извршена најосновнија површинска проспекција терена са циљем утврђивања евентуалног постојања до сада непознатих археолошких локалитета на површини терена или ближег дефинисања позиција археолошких локалитета познатих из старије објављене литературе.

Приликом прописивања услова за израду Генералног и Идејног пројекта (бр. 470/2 од 18.07.2014. године) извршен је обилазак терена на основу трасе предложене пројектом из 2014. године. Међутим, на простору К.О. Малча, део трасе железничке пруге, између км 15+500 и км 18, измењен је у односу на предлог алтернативног решења трасе обилазнице око Ниша из 2014. године. На тај начин, на предметном делу предложене трасе железничке пруге није извршена ни најосновнија археолошка површинска проспекција терена.

II Постојећи подаци о археолошком наслеђу

II.1.) На подручју које се третира идејним решењем пројекта модернизације железничке пруге обилазнице око Ниша (јул 2020), извршена је делимична површинска проспекција терена на основу чега су прикупљени подаци о постојању следећих археолошких локалитета на траси:

1. Локалитет Орничје, К.О. Малча, регистрован у зони угрожености изградњом гасовода МГ10 на следећим к.п. бр.: 6834/2, 6890/2, 6891/2, 6892/3, 6898/1, 6899/1, 6900, 6901, 6902, 6906, 6914/1, 6919 6926/1, 6932/2, 6932/3, 6933/1, 6933/5, 6933/6; опредељује се у касноантички период, највероватније насеље –

локалитет је археолошки неистражен и нису утврђене границе распрострањања. Овај локалитет регистрован је приликом обиласка терена за потребе прописивања услова 470/2 од 18.07.2014. године и именован као локалитет Ливаде 1;

2. Локалитет Турски брод, К.О. Малча, регистрован приликом проспекције за потребе израде планске документације за коридор Е-80, а затим ближе приликом проспекције за потребе изградње гасовода МГ10, на следећим к.п. бр.: 6936/4, 6936/6, 7221/12, 6938/4, 6938/2, 6946/4, 6946/3; на основу прикупљених података, претпоставља се да представља некрополу из периода бронзаног доба – локалитет је археолошки неистражен и нису утврђене границе распрострањања;

Предметни археолошки локалитети су регистровани, али нису археолошки истраживани те није познато њихово распрострањање на подручју предвиђеном за изградњу. С тим у вези, валидни подаци који су неопходни како за заштиту тако и планирање изградње на предметном простору нису прикупљени те није могуће прописивање детаљних услова заштите археолошког наслеђа у поступку изградње без обављања претходних заштитних археолошких истраживања.

II.2.) За шири простор К.О. Малча на коме се планира изградња (између аутопута и Нишаве), постоје бројни невалоризовани подаци о богатом археолошком наслеђу – археолошким локалитетима из праисторијских периода (највише о неолитским насељима), на којима су обављана и археолошка истраживања непосредно након Другог светског рата – Радачје, Малча; Кованлук, Малча; Новосел, Малча; Надновосел, Малча; Доње Браниште, Малча; итд.

На предметном простору није обављена систематска површинска проспекција терена, наведени археолошки локалитети нису дефинисани на катастарском плану, ниво истражености наведених археолошких локалитета није омогућио дефинисања зона заштите. С тим у вези, валидни подаци који су неопходни како за заштиту тако и планирање изградње на предметном простору нису прикупљени те није могуће прописивање детаљних услова заштите археолошког наслеђа у поступку изградње без обављања претходних заштитних археолошких истраживања.

II.3.) Поред наведеног, а према постојећим невалоризованим подацима, део трасе железничке пруге на простору К.О. Ниш Црвени Крст, на простору планиране локације Станице Пантелеј (шири потес Рибник-Коњичког гробље, јужно од постојеће трасе железничке пруге), планира се у близини следећих археолошких налазишта и локалитета:

- Археолошко налазиште Римска грађевина са мозаиком на Коњском гробљу (АН 48) – остаци насеља из касноантичког периода (простор који обухвата к.п.бр. 3470 - 3498 – 3500);
- Локалитет М. Рибник – водопривредни објекат из касноантичког периода (простор који обухвата к.п. бр. 3324, 3325, 3326, 3327 и 9977);
- Локалитет Коњско гробље – кружна конфигурација на терену (простор који обухвата к.п. бр. 3428, 3429, 3430, 3431, 3432)

Предметно археолошко налазиште (које је утврђено за н.к.д.) и наведени археолошки локалитети нису истражени, распрострањање и границе локалита нису утврђене, зоне заштите нису дефинисане на катастарском плану. Међутим, ово археолошко налазиште и археолошки локалитети представљају веома важно археолошко наслеђе из касноантичког периода (3.-6. в.н.е.) за које се претпоставља да су део већег насеља римског Наисуса, које се са обронака Виника спуштало ка југу/југозападу.

С тим у вези, а с обзиром да археолошка истраживања нису обављана за потребе дефинисања података неопходних за планирање и изградњу, на наведеном простору

(планирана локација Станице Пантелеј) може се очекивати откриће археолошког наслеђа у поступку реализације пројекта, односно изградње.

III Мере заштите археолошког наслеђа у поступку израде пројекта модернизације железничке пруге обилазнице око Ниша (јул 2020):

1. Није дозвољено оштећење или уништење археолошких налаза;
2. Предвидети заштитна археолошких истраживања са циљем дефинисања археолошког наслеђа у зони која је угрожена изградњом како би се умањила опасност евентуалног оштећења археолошког наслеђа, односно продужавања рокова извођења грађевинских радова. Археолошка истраживања и ископавања и њихово спровођење предвидети на следећи начин:
 - На траси нове железничке пруге (км 15+500 до км 18) спровести **детаљну површинску археолошку проспекцију** (археолошко рекогносцирање – површински преглед терена) са циљем дефинисања евентуалног постојања до сада непознатих археолошких локалитета на површини терена;
 - Предвидети **обавезна претходна заштитна археолошка истраживања и ископавања на простору локалитета наведених у ставу II.1.)**, а пре извођења изградње. Обавезна претходна заштитна археолошка истраживања и ископавања предвидети и евентуално новим археолошким локалитетима до чијег се евентуалног открића дође приликом детаљне површинске археолошке проспекције и приликом извођења грађевинских радова.
 - Археолошка истраживања и њихово спровођење предвидети у фазама:
 - У првој фази спровести детаљну површинску археолошку проспекцију (археолошко рекогносцирање – површински преглед терена) на траси измењене железничке пруге, између км 15+500 до км 18;
 - У другој фази, на археолошким локалитетима наведеним у ставу II.1.), као и на другим локалитетима који се евентуално открију приликом спровођења прве фазе археолошких истраживања – спровести **прелиминарна археолошка истраживања** са циљем дефинисања обима и зона наведених археолошких локалитета које су угрожене изградњом и обима неопходних заштитних археолошких истраживања (са обимом потребних финансијских средстава).
 - У трећој фази, предвидети **заштитна археолошка истраживања и ископавања** у зони која је угрожена изградњом, а на основу спроведених прелиминарних археолошких истраживања;
 - Археолошка истраживања и ископавања спровести у складу са Законом о културним добрима и свим прописима који регулишу област археолошких истраживања и заштите културног наслеђа у Републици Србији и у складу са позитивном праксом из области археологије примењујући одговарајућу методологију археолошких истраживања. Установа која може спровести археолошка ископавања и истраживања може бити само установа заштите и научна установа чији је оснивач Република Србија или јединица локалне самоуправе. Руководилац археолошких истраживања и ископавања може бити само археолог који има положен стручни испит из области заштите културних добара или научно звање из области археологије;
 - Археолошка ископавања обавити до “здравице”, односно до слојева земље који не садрже остатке људских активности из прошлости;
3. Инвеститор изградње у обавези је да обезбеди средства за **археолошка истраживања, заштиту, чување, публикување и презентацију археолошког наслеђа у зони која је угрожена планираном изградњом;**

4. Инвеститор изградње у обавези је да пројектом обезбеди и предвиди трошкове за **ангажовање сталног археолошког праћења извођења земљаних радова**, током читавог трајања земљаних радова везаних за изградњу и то на следећи начин:
- За потребе сталног археолошког праћења земљаних радова, ангажује се територијално надлежна установа заштите културног наслеђа или научна установа која се бави археолошким истраживањима,
 - Археолошко праћење извођења земљаних радова обавља се свакодневно током трајања земљаних радова ангажовањем минимално два археолога по месту ископа, а према динамици извођења грађевинских радова,
 - За потребе археолошког праћења земљаних радова именује се одговорно лице, односно руководилац археолошког праћења,
 - Руководилац сталног археолошког праћења извођења земљаних радова везаних за изградњу може обављати археолог који има положен стручни испит из области заштите културних добара или има научно звање из области археологије,
 - Руководилац сталног археолошког праћења дужан је да води теренску документацију Руководилац сталног археолошког праћења дужан је да комплетну документацију преда надлежном Заводу у року од месеца дана од завршетка радова,
 - Предвидети обавезу да Руководилац сталног археолошког праћења земљаних радова везаних за изградњу подноси редован недељни Извештај територијално надлежном Заводу за заштиту споменика културе Ниш,
 - У оквиру археолошког праћења извођења земљаних радова није могуће спровести археолошка истраживања и ископавања.
5. Ако се у току извођења радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, **извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове** и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
6. Након спроведених археолошких истраживања за потребе пројекта модернизације железничке пруге, инвеститор је у обавези да прибави нове услове – мере заштите од надлежног завода, а који ће се дефинисати на основу резултата спроведених заштитних археолошких истраживања.

ДИРЕКТОР ЗАВОДА,

Љиљана Берић

Доставити:

- Подносиоцу захтева
- Документацији